

DAVID BOWIE

40 JAAR ZIGGY STARDUST

EXACT VEERTIG JAAR GELEDEN LIET DAVID BOWIE 'ZIGGY STARDUST' OP DE WERELD LOS, een van zijn meest succesvolle albums en het androgynse glamrock-alter ego dat zoveel muzikanten en createurs inspireerde. Om de verjaardag te vieren wordt een geremasterde versie van 'The Rise and Fall of Ziggy Stardust and the Spiders from Mars' uitgegeven. Bovendien begint de Antwerpse tribute band Major Tom straks aan een tournee.

Tekst MARJOLIJN VANSLEMBROUCK

WALTER VAN BEIRENDONCK, ONTWERPER

"Ik leerde Bowie begin jaren zeventig kennen, die hele glamrock-beweging waar hij deel van uitmaakte, vond ik fantastisch. Het was een reactie op wat toen 'normaal' was, een ware revelatie binnen de mannenmode ook. Hij heeft me zeker in de richting van de mode gestuurd. Ik vond het ongelooflijk wat een expressie hij, met enkel kledij en make-up, mogelijk maakte. Mijn dagboeken van de jaren '73 en '74 staan vol teksten, knipsels en foto's van David Bowie. Ziggy Stardust is mijn favoriete Bowie-periode, maar ook 'Heroes', het album dat uitkwam toen ik op de Academie terecht kwam, was erg inspirerend. Ik was toen in volle ontwikkeling, op zoek naar mijn echte identiteit, mijn ontluikende homoseksualiteit die kwam opzetten. Ook zijn teksten boeiden me, het sloot perfect aan bij hoe ik me voelde. Rebel Rebel! Dat graag verhalen vertellen, altijd nieuwe wegen willen bewandelen, die fascinatie voor aliens, ja, we hebben wel wat gemeen."

'One-take Bowie', zo noemden ze hem in de Londense Tribent Studios, waar hij onder meer 'Ziggy Stardust' opnam. In één enkele opname goed zitten, dat deed bijna niemand hem voor. Toch niet met zoveel emotie. "Midden in de eerste opname van 'Five Years', merkten we plots dat hij aan het huilen was", herinnert geluidstechnicus Dennis MacKay zich in Uncut. "En intussen hield hij perfect maat en toon, ongelooflijk. De emotie die je op het album hoort, is puur." 'Five Years' is het openingsnummer van - voluit - 'The Rise and Fall of Ziggy Stardust and The Spiders from Mars', en gaat over een wereld die gedoemd is om binnen vijf jaar te vergaan. Het zet perfect de toon van het album, die letterlijk de rise en fall van Ziggy Stardust beschrijft, de ultieme rockster die ten onder gaat aan drugs, seks en zijn succes en zelfmoord pleegt. Een fictief verhaal dat tijdens het laatste optreden van de Ziggy Stardust-tour in juni 1973 ook effectief gebeurde, toen Bowie zijn personage en band - zonder medeweten van de bandleden - opdoekte. Een fictief verhaal dat enkele jaren later ook voor Bowie zelf (°1947) op een haar na pijnlijke realiteit werd.

GROUND CONTROL TO MAJOR TOM

David - Robert Jones - Bowies muzikale carrière begon nochtans redelijk in mineur. Vanaf zijn vijftiende speelde hij in verschillende blues- en folkbands, zonder enig succes. Zijn eerste album onder zijn nieuwe naam, 'David Bowie' (1967), werd nauwelijks opgemerkt, maar enkele jaren later wist hij met zijn eerste hit en gelijknamige album 'Space Oddity' wél de aandacht van enkele muziekcensenten te trekken. Het was 1969, het jaar van de maanlanding en enkele maanden na de release van Stanley Kubricks '2001, A Space Odyssey'. Bowies aanvankelijke hippiestijl - denk zalmroze, velours pantalon met olifantenpijpen, jersey hemd met bloemenprint en lang, wild haar - ruimde plaats voor een meer buitenaardse look. Major Tom noemde hij zichzelf, een fictieve astronaut die door het heelal reist. Voor de hand liggende interpretaties over het alter ego werden pas in 1980 in het nummer 'Ashes to Ashes' bevestigd. 'Ashes to Ashes / funky / We know Major Tom's a junkie / strung out in heaven's high / Hitting an all-time low.'

'David Bowie', het debuut uit 1967.

Voor de naamsverandering: bluesformatie Davie Jones and the King Bees in 1964.

David, zijn moeder en zijn vrouw Angela, in 1970.

1969: 'Space Oddity', het eerste succes.

Bowies eerste live tv-optreden, tijdens de Ivor Novello Awards in 1970.

INGE GROGNARD,

MAKE-UPARTIEST

"In '78 verhuisde ik naar Antwerpen, Martin Margiela's nicht was mijn beste vriendin, dus zijn we hem naar Antwerpen gevolgd. Via hem leerde ik de Antwerpse Zes kennen. We gingen veel uit, vooral naar homobars in de stationsbuurt. Daar hoorde ik Bowie voor het eerst, in die clubs of bij mensen thuis. Eerst was het vooral muziek om op te dansen, daarna pas zag ik die fantastische platenhoezen en videobeelden. Zijn look, dat haar, die make-up, enorm vernieuwend was dat allemaal. Het deed wat met mijn creativiteit. Ik wist al heel lang dat ik make-upartiest wou worden, maar soms heb je iemand nodig die je wakker schudt en toont wat er allemaal mogelijk is. Op je gezicht schilderen, zonder er als een travestiet uit te zien, bijvoorbeeld. Zijn durf was erg inspirerend. Na Bowie heb ik niemand meer gevonden die me op die manier heeft beïnvloed. Er wordt veel goede muziek gemaakt, maar zelden gaat het met zo'n uitgesproken look en persoon samen. Ik zit ook niet op een tweede Bowie te wachten. In de mode zie ik veel mooie dingen en ben ik af en toe nog echt verrast, maar ik zie ook veel createurs die naar vorige periodes teruggrijpen. Al heeft dat natuurlijk ook met mijn leeftijd en achtergrond te maken."

Het is in die beginperiode dat Bowie zijn knoert van een drugsverslaving ontwikkelde en - naar eigen zeggen - op melk, *hot peppers* en cocaïne ging leven. "Hij kreeg waanvoorstellingen", schrijft Rolling Stone Magazine hierover. "Vanuit zijn huis in Los Angeles belde hij zijn vrouw Angela in Londen. Hij geloofde dat satan in zijn zwembad leefde. Hij had een exorcist nodig." Die vond hij uiteindelijk in West-Berlijn, waar hij in 1976 samen met vriend/collega/partner in crime Iggy Pop heen trok. Hij overwon er dan wel zijn drugsverslaving, echt clean werd hij pas toen hij ook zijn alcoholverslaving - jammerlijk overblijfsel van de Berlijnperiode - de baas werd. Geestverruimende middelen verruimen ook de creativiteit, dat bewees Bowie toen eens te meer. Zowel 'Station to Station' (1976) dat hij in Los Angeles schreef - en waarin hij een nieuw personage introduceert, de strak in het pak zittende dandy The Thin White Duke - als de Berlijntrilogie 'Low', 'Heroes' (allebei 1977) en 'Lodger' (1979) zijn muzikale parels. In diezelfde periode werkte hij samen met Brian Eno en produceerde hij twee van Iggy Pops bekendste albums: 'The Idiot' en 'Lust for Life'.

ZIGGY STARDUST

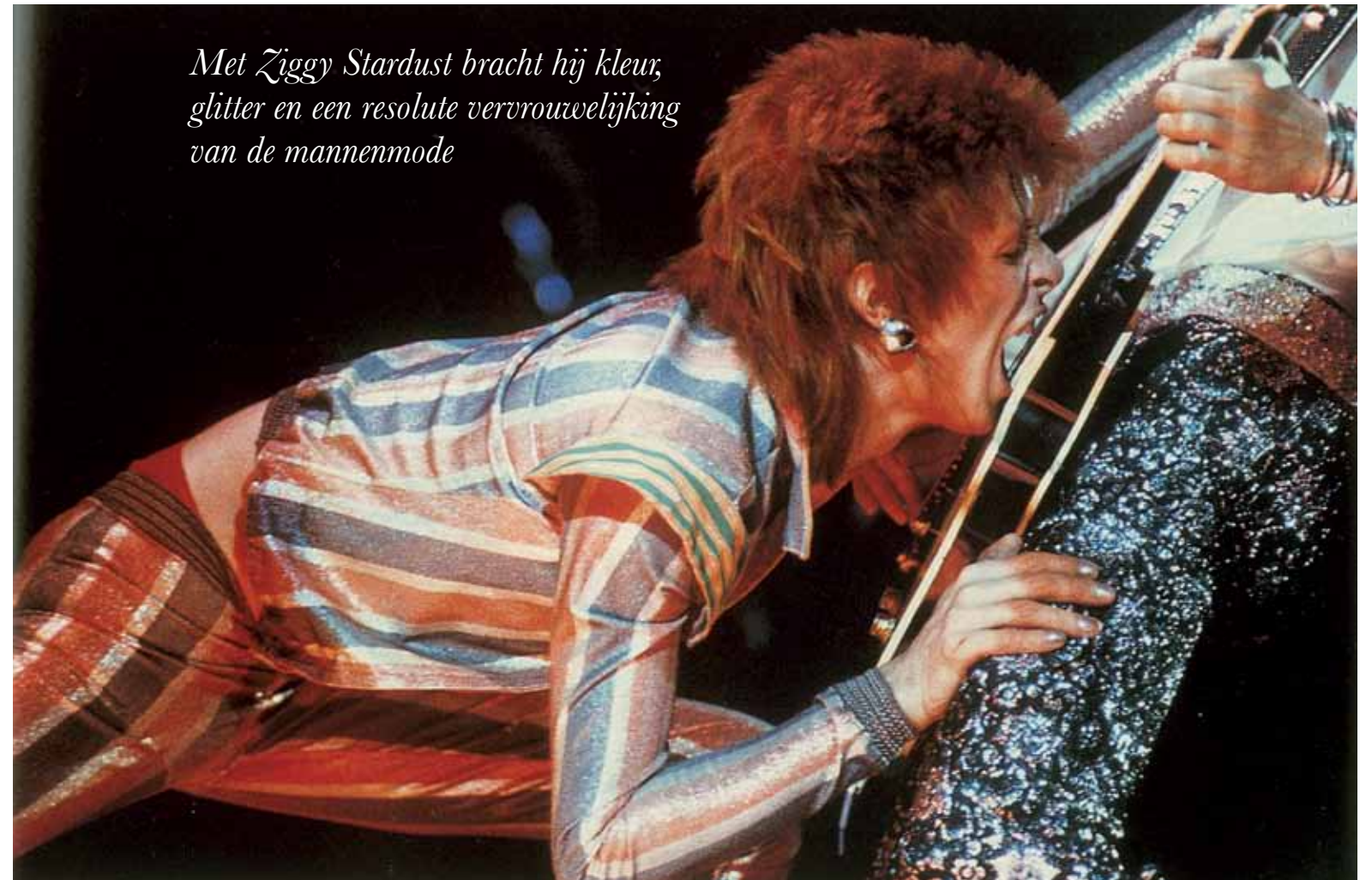
Jaren daarvoor, op 6 juni 1972, liet hij 'The Rise and Fall of Ziggy Stardust and The Spiders From Mars' op de muziekwereld los, na 'The Man Who Sold the World' en 'Hunky Dory' (allebei 1971), zijn vijfde studioalbum. Zowel artistiek als commercieel was dit zijn eerste, en misschien wel grootste succes. Sindsdien wordt het als een van de invloedrijkste conceptalbums beschouwd. Niet enkel was het binnen de rockscene totaal vernieuwend, ook zijn androgyn looks en levensstijl waren enorm grensverleggend. "Hij trok onze blik op wat het is om een mens te zijn, volledig open", vertelt Tom Hannes, frontman van de Antwerpse tribute band Major Tom. "Hij deed ons beseffen dat er tussen een normaal functionerende mens en een complete zot een groot gebied ligt. En dat dat gebied leefbaar en erg interessant is." De aansluitende, glanzende bodysuits met psychedelische motieven, de futuristische epauletten en het iconische rode borstelkapsel droegen allemaal bij tot Bowies mysterieuze sterrenstatus. Dat hij dat mysterie maar al te graag voedde, blijkt uit het intussen legendarische interview dat hij in januari 1972 aan Melody Maker gaf en waarin hij zich als homo uitte. "Ik ben homo en ben dat altijd geweest, zelfs toen ik nog David Jones heette." Echt gechoqueerd was zijn entourage niet - al had Bowie hier voordien nooit over gesproken - en al zeker niet overtuigd. "Om te feesten ging hij altijd naar een homobar, de Sombbrero", vertelt achtergrondzangeres Dana Gillespie aan Uncut. "Hij was altijd al *very camp*. Het best voelde hij zich in een andere rol, veel beter dan als zichzelf. Ik denk niet dat hij ooit echt *gay* geweest is. Het was een fase. Maar de aankondiging was wel goeie promo."

FA-FA-FA-FA FASHION!

De glamoureuze looks en de muziekstijl leverden hem de naam 'koning van de glam-rock' op, hoewel dat niet helemaal klopt. Marc Bolan, frontman van T.Rex, zou de glam-rock enkele jaren daarvoor al 'uitgevonden' hebben. Hij was een van Bowies grootste invloeden, samen met Lou Reed en The Velvet Underground, Brian Eno, The Rolling

David Bowie, The Illustrated Biography, Gareth Thomas / Trans Atlantic Press / David Bowie, Lintégrade 1970-1980, Chris Welch, Hors Collection.

Bowie/Ziggy Stardust bespeelt Mick Ronsons gitaar met zijn mond.

Met Ziggy Stardust bracht hij kleur, glitter en een resolute vervrouwelijking van de mannenmode

BOWIE TRIVIA

David Robert Jones werd op 8 januari 1947 geboren in Brixton, maar groeide op in Brouley, in het zuidoosten van Londen. Zijn vader leerde hem Little Richard, Elvis Presley, The Stapples en veel anderen kennen. Vooral van die eerste werd hij grote fan.

Om verwarring met Davy Jones - de onlangs overleden frontman van The Monkees - te voorkomen, wijzigde David Jones zijn naam in 1967 naar David Bowie. Jim Bowie was een kolonel uit de negentiende eeuw en zou zijn naam aan het bowiemes hebben gegeven.

De legende dat Bowie met twee verschillende ogen zou zijn geboren, klopt niet. Op zijn vijftiende kreeg hij tijdens een gevecht een vuist in zijn gezicht, waarbij zijn linkeroog ernstig beschadigd werd. Verschillende operaties reddden zijn zicht, maar zijn pupil reageert sindsdien niet meer op lichtvariaties en blijft constant wijd open staan.

Het alter ego Ziggy Stardust zou geïnspireerd zijn op de Britse rocker Vince Taylor, zanger van The Playboys en vooral bekend in de jaren zestig.

Bowie werkte samen met verschillende grote artiesten, waaronder Iggy Pop, Brian Eno, Lou Reed - wiens 'Transformer' hij produceerde - en Mick Jagger. Samen met John Lennon schreef hij in 1975 het nummer 'Fame', zijn eerste grote hit in Amerika.

Hij speelde in verschillende films en series, waaronder 'The Man Who Fell to Earth', 'The Hunger', 'Merry Christmas, Mr. Lawrence', 'Twin Peaks, Fire Walk With Me', 'Basquiat' en 'Zoolander'.

Om de video van 'China Girl' (1983) was heel wat te doen. In de laatste minuut ligt Bowie naakt in de branding te rolleballen met het Nieuw-Zeelandse model Geeling Ng. Niet dat er buiten Bowies bloot gat veel te zien is, maar toch werd de video gecensureerd (schrijf op YouTube 'uncensored' achter de zoekopdracht). Misschien niet volledig onterecht, het gerucht deed de ronde dat Bowie en Ng het echt aan het doen waren.

In 1988 vormt Bowie voor het eerst sinds de jaren zestig een band: Tin Machine. Hun twee albums waren niet echt succesvol. Enkel op 'Let's Dance' (1983) en met enkele lukrake hits haalde Bowie eigenlijk het niveau van zijn hoogdagen. 'Reality' (2003) is zijn laatste studioalbum.

Ziggy Stardust.

De heilige drievuldigheid: David Bowie, Iggy Pop en Lou Reed in Dorchester Hotel, 1972.

Allicht de bekendste albumcover: 'Aladdin Sane' uit 1973.

'Rebel Rebel', het ooglapje uit de periode van 'Diamond Dogs', 1974.

Still uit 'The Man Who Fell to Earth'. (1976)

'Heroes' met de fantastische titelsong, 1977.

Producer Brian Eno, gitarist Robert Fripp en David Bowie tijdens de opnames van 'Heroes', Berlijn, 1977.

Still uit de video van 'Life on Mars', uit 'Hunky Dory', 1971. Het nummer werd in 1973 als single uitgebracht.

ELLE reportage

Jean Paul Gaultier, zomer 2011.

Wie in de archieven van de catwalk-verslagen duikt, komt met ontelbare op Ziggy geïnspireerde looks op de proppen

Links: Kansai Yamamoto en David Bowie tijdens de Ziggy Stardust-tour, 1973. Onder: een van Kansais bekendste ontwerpen voor Bowie.

Bowie in Manchester, tijdens de Ziggy Stardust-tour, 1973.

Stones, The Kinks en veel anderen. De lijst met bands die door Bowie beïnvloed werden, is eindeloos en bevat zowat elke rock- of popband die na de jaren zeventig doorbrak. Maar even groot als Bowies muzikale invloed, is de manier waarop hij de modewereld inspireerde en er grenzen verlegde. Met Ziggy Stardust bracht hij kleur, glitter en een resolute vrouwelijking van de mannenmode. Niet enkel vrouwen, ook mannen konden voortaan kleurrijk door het leven. "Het was een beeld dat we nooit eerder zagen", vertelt make-upartiest Inge Grognaard hierover. "Die androgynse kleren en expliciete, schilderachtige make-up, zonder er als een travestiet uit te zien. Dat was echt revolutionair. Het inspireerde ons op de modeacademie om verder te gaan, te experimenteren en buiten de lijntjes te kleuren." Ook ontwerper Walter Van Beirendonck is sterk door Ziggy Stardust en Bowie in het algemeen beïnvloed. "Zijn steeds veranderende looks hebben mij in de richting van de mode geduwd. Door hem ben ik mode, kleren en *image* als een communicatiemiddel gaan bekijken. Ik kleepte me ook als hem, trok speciaal naar Londen om er de platformlaarzen en die kleren te kopen."

Veel van de Ziggy Stardust-outfits waren van de hand van Japans ontwerper Kansai Yamamoto, vooral in de jaren zeventig en tachtig een ronkende naam in de modewereld. "Bowie heeft een ongewoon gezicht, niet mannelijk, niet vrouwelijk. Mijn ontwerpen waren vaak uniseks, dus dat kwam goed uit. Ik hou van zijn muziek en uiteraard heeft dat mijn ontwerpen beïnvloed, maar vooral zijn fantasie inspireerde me. Zijn flair." Yamamoto ontwierp de verschillende outfits voor de Ziggy Stardust-tour in 1973, zoals de zwart-wit gestreepte bodysuit met ronde pijpen en de op kimono's geïnspireerde lange, zijden gewaden. Wie in de archieven van de catwalkverslagen duikt, komt met ontelbare op Ziggy geïnspireerde looks op de proppen. De rockchicks van Jean Paul Gaultier bijvoorbeeld, of de geometrische jasjes van Riccardo Tisci bij Givenchy.

Maar ook Bowies latere alter ego, The Thin White Duke, inspireerde. Vorige winter bijvoorbeeld verwees Dries Van Noten in zijn vrouwencollectie, maar vooral in zijn mannenlijn naar de stijlvolle gentleman. "Ik wou iets glamoureuus, zonder te vrouwelijk te zijn", vertelde hij hierover aan Style.com. "The Thin White Duke is mijn favoriete Bowie-periode." Strakke hemden en colberts, overwegend wit, op volumineuze zwarte pantalons, double breasted jasjes, verrijkt met bont, de haren rood/oranje geverfd en strak achterwaarts. Een erg expliciete knipsoog naar een van Van Notens grootste idolen. De androgynse, uniseks trend die al seizoenen lang de modewereld overheerst, refereert naar een stijlperiode - met ook Iggy Pop, Marc Bolan, Mick Jagger als rolmodellen - waarvan Bowie zonder meer trendsetter was.

DAVID ROBERT JONES

Maar wie is David Robert Jones dan? De man achter die verschillende personages. Achter die extravagante, maar even mysterieuze rockster. Achter de fascinerende acteur ook - Bowie speelde onder meer een vampier in 'The Hunger' en Andy Warhol in 'Basquiat'. De man die zichzelf als homo uitte, maar dat allicht - los van vele experimenten - nooit echt geweest is.

Om te doorzien dat er achter die glitter en glamour een fragiele, onzekere en steeds zoekende ziel schuilt, hoeft je geen psychoanalyticus te zijn. In de periode van 'Aladdin Sane' (1973) - het album met de bliksemschicht op zijn gezicht - schulde hij letterlijk achter een laag make-up. "Ik geloof dat hij dat zelf toegeeft, dat hij niet zonder op het podium durfde staan," vertelt Tom Hannes, "zo verlegen was hij. Maar er was natuurlijk meer aan de hand. Je voelde een existentiële afgrond waar hij steeds boven hing. Het was een gevoel waar zo velen in die tijd mee worstelden, maar dat niemand kon verwoorden. Hij verwoordde het ook niet letterlijk, maar vertolkte dat gevoel wel. Heel knap, hoe hij dat op een 'poppy' manier overbracht."

Givenchy, zomer 2010.

Dries Van Noten, winter 11/12.

Bowie als The Thin White Duke, Wembley in Londen, 1976.

David Bowie, The Illustrated Biography, Gareth Thomas / Trans Atlantic Press; David Bowie, L'intégrale 1970-1980, Chris Welch, Hors Collection; Imaxtree, persdoc.

ELLE reportage

Tot tweemaal toe verscheen Kate Moss als David Bowie op de cover van Vogue. Boven: als Aladdin Sane, Vogue UK, mei 2003. Onder: als Ziggy Stardust, Vogue Paris, december 2011.

Veel van de Ziggy Stardust-outfits waren van de hand van de Japanse ontwerper Kansai Yamamoto, vooral in de jaren zeventig en tachtig een ronkende naam in de modewereld

TOM HANNES,

FRONTMAN MAJOR TOM

"Ik ben twee jaar eerder geboren dan Ziggy Stardust. Die rare figuur, die ook op de mainstream tv te zien was, was voor mij een soort oericoon van de pop. Van kinds af aan had ik een soort podiumdrift. Die glamrock had een speciaal effect op mij. Dat is wat rock-'n-roll is, dacht ik toen, daar een beetje op een podium verwijfd staan doen. Bowie heeft niets met authenticiteit te maken en dat is heel interessant in een tijdgeest waarin iedereen bezig was met de zoektocht naar zichzelf. Maar veel van zijn nummers gaan wel over het idee of de angst om niet beroemd te zijn. Om een loser te zijn. Maar ook, de vraag hoe je in godsnaam de spotlight overleeft. Waarom we met Major Tom doen wat we doen? Uit grote goesting om dat icoon te brengen, als een soort 'joie de rendre hommage'. Bowie is bij uitstek theaterrock, de looks en de sound kan je niet uiteen halen. Wat wij doen is rocktheater. Hoewel we heel hard aan die productie werken, nemen we onszelf niet te serieus, we houden steeds in gedachten dat we een rol aan het spelen zijn. Maar die pruik, die kleren, die make-up, dat doet wel iets met je. Hoewel dat niet helemaal waar is, denk je toch dat je plots als twee druppels water op David Bowie lijkt en perfect als hem beweegt. En het publiek gelooft dat ook, want de act stopt niet aan de rand van het podium. In de zaal merken we een enorme bereidheid om mee te doen, mensen vragen zelfs verzoeknummers in het Engels. Het is een soort gedeelde trip in een teletijdschine."

ELLE reportage

'Let's Dance' uit 1983, een commercieel succes.

Zowie, Angela en David Bowie, 1974.

Iman en Bowie bij het begin van hun relatie.

Vader en zoon, Bowie met Duncan - Zowie Haywood - Jones, 2009.

Bowie en Iman in een Tommy Hilfiger-campagne, voorjaar 2004.

Weinigen weten wat er echt in Bowies hoofd omging. Zelfs zijn bandleden en naaste collega's kregen geen hoogte van hem. Zo vertelt BBC-gezicht Bob Harris in Uncut: "We hadden een goed contact, maar nooit had ik het gevoel dat ik hem echt kende. Het was tegelijk zijn sterkte en zwakte. Die verschillende lagen en het kameleonaspect van zijn leven werkten perfect binnen zijn muzikale carrière. Maar op persoonlijk niveau was het bijna onmogelijk om tot hem door te dringen."

Ook de roem speelde hem parten. Vanaf het moment dat de muziekwereld zich begin jaren zeventig aan zijn voeten neervlijde, trok hij uitsluitend nog met de andere groten der muziekwereld op, Mick Jagger, Iggy Pop, Lou Reed, Jeff Beck. "Het steeg hem allemaal wat naar het hoofd", getuigt bassist Trevor Bolder in Uncut. "De band was compleet onbelangrijk, we zagen hem enkel op het podium. Eerst was hij een coole gast waarmee we op café gingen, maar dan werd hij plots de grote David Bowie en waren wij 'slechts' The Spiders From Mars. En net daarover ging het album, toch?"

VLIEGENRAMEN MAKEN

Misschien kenden zijn echtgenotes hem wel? Van 1970 tot 1980 was Bowie getrouwd met model/actrice Mary Angela Barnett, later Angela Bowie. Samen hebben ze een zoon, Duncan - Zowie Haywood - Jones, director van vooral sciencefictionfilms. Later zou Angela hun *liaison* niet meer dan een verstandshuwelijk noemen. Slechte timing, heet dat dan. In 1992 - jaren na zijn verslavingen allerhande - huwde Bowie het voormalige Somalische topmodel Iman Abdulmajid, waarmee hij in 2000 een dochter kreeg, Alexandria Zahra Jones. Sindsdien is het paar onafscheidelijk. "In interviews vragen journalisten me altijd naar David Bowie. Maar ik ben getrouwd met David Jones." Misschien is Iman wel de persoon die hem de nodige rust en zekerheid gaf. "Via via hoorde ik een verhaal van Marc Didden", glimlacht Tom Hannes. "In een ijzerwarenwinkel in Woodstock - het dorp - liep hij David Bowie tegen het lijf, die spullen voor een vliegenraam aan het kopen was. Didden stapte op hem af, vertelde dat hij hem ooit nog geïnterviewd had en vroeg hem toen of hij een vliegenraam wou maken. 'No no, my wife is making one.' Dat vind ik ontzettend geruststellend, dat hij voor zijn vrouw spullen voor een vliegenraam kan kopen."

Intussen doen allerlei geruchten over Bowies gezondheid de ronde. In 2004 kreeg hij op het podium een kleine hartaanval, waardoor hij zijn 'A Reality'-tour noodgedwongen moest staken. Sindsdien vertoont hij zich nog zelden in het publiek en wordt er gefluisterd dat hij aan kanker leidt en terminaal zou zijn. Maar dat zijn enkel geruchten, want ook vandaag nog slaagt de rockster erin zijn privéleven buiten de spotlights te houden. En zo blijft het mysterie intact.

Op 6 juni brengt EMI een geremasterde reissue van 'The Rise and Fall of Ziggy Stardust and The Spiders From Mars' uit op cd, dvd en vinyl. Major Tom speelt op 21 en 22 juni in de Roma in Antwerpen. Voor meer concertdata, surf naar hun facebookpagina. www.davidbowie.com

David Bowie, The Illustrated Biography, Gareth Thomas / Trans Atlantic Press / David Bowie, L'intégrale 1970-1980, Chris Welch, Hors Collection, Gettyimages, persdoc.